

PO ZASEDANJU OSREDNJEGA ODBORA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE**VPOGLED V SEDANJO JUGOSLOVANSKO STVARNOST****Sistem družbenega samoupravljanja, komune, Socialistična zveza delovnega ljudstva - glavne značilnosti jugoslovanskega političnega sistema - Vloga komunistov v novih pogojih**

Kmalu po zaključku 22. kongresa sovjet-tariata z razumevanjem pogojev, toka in splošnih rezultatov proletarskega gibanja, kot je bilo to že formulirano v Komunističnem manifestu.

S temi besedami so jugoslovanski komunisti naglasili svojo zvestobo glavnim marksističnim načelom in hkrati poudarili pravljalnost njihovega izvajanja.

Kmalu po zaključku 22. kongresa sovjet-tariata z razumevanjem pogojev, toka in splošnih rezultatov proletarskega gibanja, kot je bilo to že formulirano v Komunističnem manifestu.

S temi besedami so jugoslovanski komunisti naglasili svojo zvestobo glavnim marksističnim načelom in hkrati poudarili pravljalnost njihovega izvajanja.

KOMUNISTI IN SEDANJI ČAS

Glavni del poročila je gotovo tisti, ki govori o vlogi, katero naj ima Zveza komunistov v današnjih pogojih. »Za sedanjo stopnjo razvoja našega gospodarskega in političnega sistema — beremo v poročilu — je značilno, da je družbeno samoupravljanje pognalo globoke korenine na vseh področjih družbenega življenja«. Prav tu naletimo na prvo in glavno značilnost sedanjega jugoslovanske sistema — na samoupravljanje — s čimer se bistveno razlikuje od sistema, ki vlada v Sovjetski zvezi. V Jugoslaviji tvorijo težišče vsega družbenega življenja delovni kolektivi, to so skupnosti delavcev in nameščencev posameznih tovarn, podjetij itd., ki se avtonomno upravljajo, a so hkrati povezane v komuni, ki je, kot beremo v omenjenem poročilu, »razraščeni in kompleksni organizem samoupravljanja«.

V zvezi s takšnim gospodarskim in socialnim ustrojem so uvedli tako imenovano »ne-

posredno delitev dohodkov po delu«, s čimer »družbeno samoupravljanje dobiva polnejšo vsebino«.

KAJ JE SAMOUPRAVLJANJE?

Za nas, ki živimo na Zahodu, je takšno razražanje nekoliko težko razumljivo. Če se hočemo preprosteje izražati, moremo reči, da lastniki posameznih podjetij, tovarn itd. niso niti kaki delodajalci niti država, temveč socialistična družba kot celota, ki zaupa upravo podjetij delavcem in nameščencem samim. Ti imajo zato tudi pravico, da svoje podjetje vodijo in upravljajo. Delavci in nameščenci ne dobivajo plač (saj govorijo, da ni »mezdnih odnosov«), temveč si razdeljujejo dohodke, in sicer po delu, ki ga vsak posameznik izvrši.

Takšen gospodarski in socialni ustroj ima seveda določene politične posledice. Zato je v poročilu rečeno, da »v sistemu samoupravljanja in v pogojih svobodnega ustvarjanja in samostojne delitve dohodka po delu postaja neposredni socialistični demokratizem notranja lastnost proizvodnega odnosa samega«. »Bistvu takšnih odnosov, ki nastajajo na družbeno-gospodarski bazi (to je v gospodarskem razvoju op. ur.), ustreza neposredno odločanje na področju političnega življenja in stalna krepitev političnega samoupravljanja državljanov«.

Politične posledice samoupravljanja

S krepitvijo samoupravljanja je nastal torej proces, ki teži za tem, da čedalje več je število državljanov postopno prevzema tudi politične naloge, se pravi, da neposredno odloča tudi o vseh političnih vprašanjih, čemur v Jugoslaviji pravijo »poglabljanje neposrednega socialističnega demokratizma«.

Vse to pa zahteva neko organizacijsko obliko, kar so dosegli s tem, da so ustanovili Socialistično zvezo delovnega ljudstva, ki je »politična združba, katera nudi vsem državljanom možnosti, da sami, neposredno sprejemajo bistvene spremembe v družbeno-gospodarskih odnosih in v političnem življenju«.

Kakšna naj bo v takšnih, novih pogojih vloga Zveze komunistov? O tem beremo v poročilu tole: »V letih neposredno po revoluciji, ko se je bojeval boj za krepitev in življenjske interese mlade socialistične družbe, so potrebe tega časa nujno velevali, da se znatno osredotoči odločanje v rokah partije«. »V procesu demokratizacije naše družbe« — nadaljuje poročilo — pa

so »vrsto političnih funkcij, ki jih je nekdanj opravljal Zveza komunistov, prevzeli družbeni samoupravni organi in organizacije«. »Efektivna oblast forumov in organizacij Zveze komunistov v smislu direktivne, izvršne in operativne funkcije se nenehno zmanjšuje v tisti meri, v kateri se neposredna oblast in odločanje prenašata na samoupravne organe, v tisti meri, v kateri se politično življenje čedalje manj izraža kot partijsko - politično v starem pomenu besede, čedalje bolj pa kot aktivno in ne posredno sodelovanje državljanov pri urejanju družbenih zadev«.

NOVI NAČINI DELA

S tem pa »se pomen idejno - političnega delovanja Zveze komunistov« — je rečeno v poročilu — »ne slabi, ampak nenehno narašča«. »Decentralizacija v upravljanju družbenih zadev neogibno terja idejno enotnost komunistov v vseh velikih, načelnih

(Nadaljevanje na 2. strani)

Jugoslavija je danes v svetu znana predvsem zaradi tega, ker se je leta 1948 uprla mogočnemu Stalinu in s tem ubrala svojo pot v notranji ter zunanji politiki, pot, ki se očitno razlikuje od sovjetske. Ob bučnega preloma s Stalinom je poteklo že več kot enajst let in zato je danes mogoče natančno ugotoviti tako razlike v notranjem razvoju obeh držav kot razlike v njuni zunanji politiki.

ZA POZNAVANJE RAZMER

Slednja je sicer obče znana, saj Jugoslavija prav zaradi svoje zunanje politike zavzema danes eno vodilnih mest v skupini nevezanih držav. Manj znan je širši javnosti njen notranjepolitični razvoj, oziroma sedanja stopnja njenega družbenega razvoja. Priliko za poznavanje razmer pa nam daje prav zadnje zasedanje osrednjega odbora Zveze komunistov Jugoslavije.

Vodstvo jugoslovanskih komunistov se je zbralo v Beogradu, da razpravlja o »aktualnih vprašanjih idejno - politične in organizacijske izgradnje« zveze. O tem je bilo objavljeno obširno poročilo, iz katerega povzemamo le tiste točke, ki se nam zdijo še najbolj pomembne za osvetlitev sedanje politične stvarnosti v sosedni republici.

V poročilu je uvodoma med drugim poudarjeno, da so se v »revolucionarni praksi Zveze komunistov Jugoslavije popolnoma oživitvorile misli Marxa in Engelsa o tem, da mora partija, kot izraz socialistične zavesti zasnavljalati svojo dejavnost na znanstvenem poznavanju objektivnih zakonitosti družbenega gibanja in da morajo komunisti teoretično prednjačiti ostali množici prole-

RADIO TRST A

- NEDELJA, 10. decembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenske zborovske skladbe; 10.00 Prenos maše iz stolnice sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Dogodivščine Toma Sawyerja«, dramatisirana zgodba (Mark Twain - Joško Lukeš), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — odmevi tedna v naši deželi; 14.45 15 minut z Gorenjskim kvartetom; 17.00 Tvorница sanj — obzornik filmskega sveta; 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Ljudska opravila in opasila — Niko Kuret: »Zlati adventni čas«; 22.00 Nedelja v športu.
- PONEDELJEK, 11. decembra, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Mladi solisti: pianistka Clara Lenuzza. Na sporedu so Respighijeve, Confalonierijeve, Menottijeve in Martucciijeve skladbe; 19.00 Znanost in tehnika: Problemi barvne televizije; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Mascagni: »Priatelj Fritz«, opera v treh dej. Približno ob 21.00 »Opera, avtor in njegova doba«.
- TOREK, 12. decembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Tone Penko: Hormoni: »Poglejmo kaj pravi žleza ščitnica«; 19.00 Pisanj balončki — radijski tehnik za najmlajše; 21.00 Petar Petrović Njegoš: Gorski venec (Umberto Urbani); 21.30 Koncert violončelista Reneja Foresta, pri klavirju Freddy Došek. Milo Cipra: Sonata za violončelo in klavir; 22.00 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Spomin na Nikolo Pašiča«.
- SREDA, 13. decembra, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Liki in značaji iz opernih del: »Janko in Metka« (Gojmir Demšar); 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 »Otok«, po povesti Giannija Stuparicha (Giorgio Bergamini - Franc Jeza), igrajo člani RO; 22.15 Albinoni: Trije koncerti za oboo in orkester.
- ČETRTEK, 14. decembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Slavko Andrc: Osnovni pojmi geofizike: »Potresni valovi«; 19.00 Širimo obzorja — Rado Bednarik: »Sveta si zemlja in blagor mu, komur plođiš«; »Na bregovih podzemskih rek«; 20.30 Znani dirigenti: Hermann Scherchen — Mendelssohn: Sen kresne noči, op. 21, uvertura, Brahms: Simfonija št. 1 v c-molu, op. 68, Chabrier: España, rapsodija za orkester, Dukas: Čarovnikov vajenec, scherzo za orkester. Približno ob 21.30 Književnost: Carlo Casola in njegov roman »Un cuore arido« (Josip Tavčar). Približno ob 22.00 Umetnost — Franc Jeza: »Slikarsko upodabljanje moderne fizike«.
- PETEK, 15. decembra, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Ildebrando Pizzetti: Beneški rondò, izvaja Rimski simfonični orkester RAI-TV, ki ga vodi Franco Caracciolo; 19.00 Šola in vzgoja: Ivan Theuerschuh: Več iskrenosti med vzgojitelji in mladino; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja — Luigi Gualdo: »Narcisa«; 22.20 Romantična sonata, Schubert: Sonata za klavir št. 21 v B-duru.
- SOBOTA, 16. decembra, ob: 14.40 Pojeta Marjana Deržaj in Betty Jurkovič; 15.30 »Služim«, radijska drama (Hermann Tierlinck - Vinko Beličič), igrajo člani RO; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — »Nebesa«, 5 spev (Alojz Gradnik - Boris Tomazič); 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor »Ljubljanski zvon«; 21.00 »Življenjska zgodba Richarda Doubledicka«, dramatisirana zgodba (Robert Cortese - Lada Mlekuž), igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

10. decembra, nedelja: 2. adventna
 11. decembra, ponedeljek: Daniel
 12. decembra, torek: Aleksander
 13. decembra, sreda: Orest
 14. decembra, četrtek: Spiridion
 15. decembra, petek: Kristina
 16. decembra, sobota: Albina

»LA FENICE« GOSTUJE V JUGOSLAVIJI

V Beogradu gostuje ansambel beneškega gledališča »La Fenice«. Sestavlja ga 150 orkestrašev in pevcev, spremlja pa ga umetniški vodja tega beneškega gledališča maestro Labrocca. Ansambel bo priredil skupno sedem opernih predstav v beograjskem opernem gledališču. To je prvo gostovanje ansambla »La Fenice« v glavnem mestu Jugoslavije. S tem je vrnil obisk beograjske Opere v Benetkah.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - Telefon 29-477

Vpogled v sedanjo jugoslovansko stvarnost

(Nadaljevanje s 1. strani)

vpripravljenih in enotno usmerjanje zavestne družbene akcije«. »Obveznost komunista je, da se zavzema za to, da bi v vsakem konkretnem primeru našli najboljše, najbolj smotrne in najnaprednejše rešitve, pri tem pa se bojevali — odkrito na demokratičnih tribunah — proti zaostalim in konservativnim nazorom, drobnolastniški mentaliteti, cehovski zabubljenosti, ozkosrčnemu egoizmu, lokalizmu itd.«.

Komunistom se torej nalagajo predvsem novi načini politično - idejnega dela, kar naj se opravlja brez »administrativnega vmešavanja in pritiska«. V tej zvezi je osrednji odbor ponovno opozoril na veljavnost tistih načel zvezinega programa, po katerih je »Zveza komunistov čedalje manj činitelj oblasti, čedalje bolj pa postaja činitelj oblikovanja in razvijanja socialistične zavesti delovnih množic, ki neposredno sodelujejo v oblasti.«

Glede odnosov med Zvezo komunistov in drugo množično politično organizacijo, pa poročilo omenja Titove besede, po katerih imajo komunisti »dolžnost idejno usmerjati proces socialističnega razvoja«, kar pa jim ne daje »kakih posebnih pravic in beneficij«, temveč imajo »iste pravice kot vsi ostali člani Socialistične zveze delovnega ljudstva«.

VLOGA SZDL

Raklike med obema organizacijama in njune naloge pa podrobneje pojasnjujejo ti le stavki iz poročila: »Socialistična zveza je postala institucija našega političnega sistema in najširša javna tribuna, vsi državljani pa imajo neodvzemljivo pravico, da kot člani SZDL sodelujejo in neposredno vplivajo na urejanje družbenih zadev. Naravi in

notranjemu razvoju Zveze komunistov ustrezajo drugačna merila, zato ker se člani Zveze komunistov odlikujejo ne le po stopnji socialistične zavesti, družbene dejavnosti in odgovornosti, ampak tudi po idejni enotnosti, ki izraža njihova enotna gledišča o razvoju socializma«.

Osrednji odbor Zveze komunistov, katera šteje danes nekaj več kot milijon članov, je poleg idejno - političnih vprašanj obravnaval, kot smo že omenili, tudi organizacijske probleme zveze ter sprejel tudi določene sklepe. Poleg tega je določil bolj stroge pogoje za sprejem novih članov in proučil vprašanje mlajšega kadra.

Ker namen tega sestavka ni bila podrobna analiza, temveč le bežen pregled sedanjega družbenega razvoja v matični državi, ni na tem mestu možna kritična ocena. Že po tem, kar smo navedli, pa lahko vsakdo ugotovi, da obstajajo nekatere, tudi bistvene razlike med političnim in gospodarskim sistemom Jugoslavije in Sovjetske zveze ter drugih komunističnih držav.

Delavsko samoupravljanje, neposredna delitev dohodkov po delu, komune, naloge Socialistične zveze delovnega ljudstva in vsi ostali organizmi, ki so značilni za sedanjo jugoslovansko stvarnost, so teoretično že izoblikovani, vendar bi bilo naivno misliti, da so se že dokončno ustalili. Življenje samo bo namreč pokazalo, ali se bo takšen ustroj natančno tako razvijal in uveljavljal, kot si zamišljajo sedanji politični voditelji

Sedanje zasedanje osrednjega odbora Zveze komunistov je namreč med drugim veljalo raznim pomanjkljivostim, ki se kažejo v tem sistemu samoupravljanja, kar dokazuje, da še ni dosegel ustaljenosti in pričakovane učinkovitosti.

Kri v Katangi

V nedeljo je predsednik Katange Čombe priletel namesto v Brazilijo v Pariz. Tam je sklical na razgovor časnikarje in je v pričo njih naslovil opozorilo na glavnega tajnika Združenih narodov U Thanta, naj nikar ne posegajo z orožjem v razmere Katange, ki se noče priključiti Kongu. Dodal je tudi, da se bo rudniška družba »Union Minière«, ki ima monopol nad dragoceno uranovo rudo, spremenila v katanško delniško družbo.

Ni še dobro končal svojega poročila v Parizu, ko so se že začeli ostri poulični boji v mestu Elisabethvillu med indijskimi četami Združenih narodov in katanško vojsko. Na tej strani so našli 40 mrtvih in dosti ranjenih. »Modre čelade« so pa imele enega častnika mrtvega in štiri ranjene. Čete Združenih narodov so obvladale položaj toda ozračje je bilo od ponedeljka na torek tako napeto, da je dopisnik »New York Timesa« brzojavil v svet: »Molite za nas!« V torek zjutraj so res črne čete pritiskale z večjo silo, tako da se je moral umakniti glavni stan sil Združenih narodov iz svojega poslopja. Zato so včeraj nastopila reakcijska letala, ki so bombardirala letališča v Katangi.

Po teh poročilih je Čombe v Parizu izjavil, da se takoj vrne v domovino, ki je pripravljena »doprinesiti najvišje žrtve v obrambi za svojo svobodo«.

Sestanek na Bermudih

Ameriški predsednik Kennedy in angleški ministrski predsednik Mac Millan se bosta 21. in 22. decembra sestala na otoku Bermuda k važnemu političnemu razgovoru. Glavni namen sestanka je, preučiti, kako bi se mogla ublažiti sedanja napetost med Vzhodom in Zapadom. Oba državnika bosta tudi govorila o Berlinu, razorožitvi in o atomskih poskusih. Skratka, o smernicah za enoten politični nastop anglosaških dežel proti Sovjetski zvezi.

Ze pred sestankom so se pa pojavila nesoglasja med zapadnimi velesilami. Na Bermudih ne bo navzoč tretji »veliki«, namreč De Gaulle, ki je mnenja, da je še pred neposrednimi pogajanjmi s Hruščevom potrebno od Sovjetov zahtevati, naj z dejanji pokažejo dobro voljo.

Doklade nameščencem

Ministrski svet še vedno razpravlja o zahtevah državnih nameščencev glede novih doklad. Vlada se ni še odločila glede višine zneska. Pristaja pa na najmanjši znesek, to je deset tisoč lir na osebo, s čimer se pa ne strinjajo sindikati.

Končna odločitev je pa tem težja, ker so postavili svoje zahteve po dokladah tudi šolniki in šolsko osebje. Njihovi sindikati grozijo s stavko v sredini decembra, če ne bo ugodeno njih zahtevam.

V Beogradu zaseda mešani odbor

V ponedeljek se je v Beogradu pričelo zasedanje italijansko-jugoslovanskega odbora, ki ima nalogo, da obravnava vprašanja narodnih manjšin na bivšem Svobodnem tržaškem ozemlju. Tudi tokrat ni bilo nobenega uradnega sporočila o dnevnem redu zasedanja, vendar je zanimivo, kar je v tej zvezi v torek pisal demokristjanski dnevnik »Il Gazzettino«.

List najprej poudarja, da so se dela začela v »prisrčnem vzdušju«, ki prihaja čedalje bolj do izraza zaradi »ugodnega razvoja odnosov med Italijo in Jugoslavijo tako na gospodarskem kot kulturnem področju«.

Značilno pa je, da list objavlja tudi podoben dnevni red zasedanja, ki je baje tale: 1. pouk italijanščine oziroma slovenščine na osnovnih in srednjih šolah obeh področij; 2. dvojezični napisi na cestah in v javnih uradih; 3. uporaba italijanščine oziroma slovenščine na sodiščih; 4. primerno zastopstvo manjšin v občinskih komisijah in v vseh pravnih telesih, ki so pomembna za socialno in politično življenje manjšin; 5. ukrepi, ki so potrebni za vzgojo večine k spoštovanju manjšine.

Gre, kot vidimo, za proučevanje važnih vprašanj, ki so naši javnosti že znana, saj

Kolikor jezikov znaš...

Za Južno Tirolsko je izšel zakon števil. 1165 z dne 23. oktobra 1961, ki ima določen politični in gospodarski pomen. Omenjena postava določuje, da bodo vsi državni uradniki, službujoči na tistem ozemlju in ki so večji nemškega jezika, prejeli posebno denarno doklado. Višji uradniki po 30 tisoč lir mesečno, na srednji stopnji od 20 do 25, nižji pa po 18 tisoč. Med te so prišteti tudi pismonoše. Zakon je popolnoma upravičen za jekikovno mešano ozemlje.

Mi pa dostavljamo k temu samo eno pripombo: kako daleč smo pa v naših krajih do tega, da bi bile iste pravice uveljavljene tudi tukaj?

Kdaj bo vesoljni cerkveni zbor?

Papež Janez XXIII. je že povedal nekaterim kardinalom, da bo izšla za božične praznike papeška bula o sklicanju vesoljnega cerkvenega zbora. Po vseh dosedanjih sklepanjih se bodo zbrali cerkveni knezi in teologi na koncil šele v oktobru prihodnjega leta. Za božič bo prekinjen, nakar se bo nadaljeval spomladi l. 1963 in bo zaključen proti veliki noči. Pred začetkom zbora se bodo pripravljale komisije sestajale vsak mesec, da pripravijo predloge, kateri naj po papeževih besedah »pomladijo oblike in načine apostolata«.

OPOZORILO NAROČNIKOM

Ker se bliža konec leta, ko mora list izpolniti razne obveznosti, prosimo vse naročnike, ki še niso poravnali naročnine, naj to nemudoma store.

Naročnino lahko poravnajo na upravi lista — vsak delavnik od 9. do 12. ure — ali po poštni položnici — pošt. ček. rač. Trst 11/6464.

Uprava

so bila v slovenskih krogih v Trstu že večkrat javno in podrobno obravnavana. Značilno in politično pomembno pa je, da je pisanje demokristjanskega lista zmerno in trezno ter da se zlasti tokrat bistveno razlikuje od pisanja ostalih dveh tržaških nacionalističnih italijanskih dnevnikov, katera te dni ponovno dokazujeta svojo zvestobo običajnemu domoljubarskemu slogu.

Beograjsko zasedanje bo predvidoma trajalo dva tedna. Jugoslovansko odposlanstvo vodi veleposlanik Mitja Vošnjak, bivši generalni konzul v Trstu, italijansko pa veleposlanik Manlio Castronuovo.

—•—

Nova država

Politični zemljevid se ne spreminja samo v Afriki, ampak tudi v Aziji. V nastanku je spet nova država na jugovzhodu kontinenta. Ime ji bo »Malaysia«. Obsegala pa bo Malajski polotok, kolikor ga je pod britansko oblastjo, Singapur z okolico in ves severni del velikanskega otoka Borneo. V Londonu že tečejo pogajanja med malajskim prvim ministrom Abdul Rahmanom in angleškim ministrom za kolonije. Obe stranki si nista edini samo glede položaja vojaške luke Singapurja. Nova republika bo seveda ostala v sklopu Britanske skupnosti.

„Sejm bil je živ...“

Andrejevanje v Gorici nekoč in danes

Dvakrat na leto prav posebno oživijo goriske ulice in trgi. Dva starodavna sejma sta zapisana v koledarju goriškega mesta. Prvi je tam spomladi ob svetem Jelerju, ko so naši kmetje z Gor pripeljali na semenj zlasti semenski krompir. Ta semenj se pa že zgublja v pozabo.

Večji živ-zav pa je bil in je še ob svetem Andreju. Včasih je to res bil pravi sejem za kupčijo. Osem dni je vse hrumelo, vpilo, vreščalo in kričalo od »starega placa« dol skozi čevljarski Raštel do Travnika, kjer je bilo razpetih toliko šotorov kot v kakem vojnem taborišču. Povsod kolibe, stojnice ali kar po pogrnenih ponjavah na tleh. »Blaga povsod, sama pristna roba, napol zastonj, pejte ga noter!« tako so vpili krajarji mimo škofije in celo po nekdanji Gosposki ulici do Korna.

Danes je že malo drugače. Manj kupčije, zato pa dosti več komedij, mandolata, bambol, prerivanja in narejenega sejmarskega veselja pod kislim dežkastim nebom. Kajti tudi veselje mora biti po paragrafih turističnih društev, ki skrbijo za folkloro in kakor se že temu reče. Njega dni so pa že otroci v pristnem veselju pričakovali semenj svetega Andreja. Pridni smo bili, če ne nas ni ata peljal h komedijam, mama ni kupila mandolata.

Pa koliko čudežev je bilo takrat in so še danes. Pri Neptunovi fontani na Travniku je vpil z avtomobila kramar, menda dela danes isto njegov nečak, samo da ima še zvočnik pred usti. V roki drži pečo blaga. »Halo mati, vi oča«, vpije, nekaj tudi po slovensko za tiste s prepustnico. »Eko, to je štofa, tista po starem! Tisoč lir! Kdo da, nobeden?« Kupci se molče rinejo v

PISMO IZ MOSKVE

Veliko začudenje je vzbudila v nemških političnih krogih prošnja sovjetskega poslanika Smirnova za sprejem pri kanclerju Adenauerju. Začudenje je bilo tem večje, ker je bil v ponedeljek sovjetski državni praznik. Kancler Adenauer, ki si je komaj opomogel od bolezni, je Smirnova takoj sprejel. Poslanik mu je izročil osebno pismo Nikite Hruščeva. O vsebini pisma in o razgovoru pa ni nič znanega v javnosti.

Politiki pa ugibajo, da je pisanje v zvezi z namero zapadnih držav za enoten nastop pri razgovorih s Sovjetsko zvezo. Hruščev bi rad našel razpoko, v katero bi zabil klin, da se ta enotnost poruši.

STARA KORENINA

Viharno ploskanje je završalo prejšnji teden v londonski zbornici, ko se je pojavil na pragu sir Winston Churchill. Stari državnik je namreč obhajal prav tisti dan svoj 87. rojstni dan. Kljub visoki starosti in viharnemu življenju še vedno piše in dela. Udeležuje se z vzorno točnostjo tudi sej parlamenta, katerega član je že 60 let in je zatorej tudi njegov starešina. Ko so govorniki izrekli Churchillu čestitke, je stari mož slovesno vstal in se je zahvalil s skromnimi besedami: »Zelo sem hvaležen visoki zbornici.« Na te skromne besede »očeta domovine« so poslanci odgovorili s ponovnim vzklikanjem.

ospredje. Oni tam gori se spet dere: »Naj bo za danes, za to sveto mesto — osemsto!« in tolče po blagu kot blazen. »Nobeden? Še sto manj! Uničiti hočete moja žena, moj otrok, moja hudič. Eko — sedemsto!« Umeten pot mu stopa na čelo, oči belo zavija proti stebri svetega Ignacija. Ena, roka se dvigne. Kramar spretno zavije blago in ga v loku vrže blagohotnemu kupcu. Kramarjev drug se rine po denar in ko ga prešteva, se pridruša, da se je možu na vozu zmešalo, ker tako poceni prodaja. Kupčija gre veselo naprej med tisočerimi šalami, seveda po — kramarjevem načrtu.

Bim-bim-bim nabija s koso možak na nasprotni strani. Radovedneži se zgrnejo naokrog. Možakar si začne s koso rezati jezik, da te prime kar brrr... tolče po nabreklih žilah na roki, češ vidite, kako je kosa topa. Zdaj pa potegne s čudežno oslo po kosi, prereže z njo listič papirja in se po napoleonsko nasloni na koso. Menda znate oceniti, da so njegove osle čudovita stvar? Pa se stegnejo roke po oslah! Avto privozi mimo, to je danes; iz njega ponuja roka brivna rezilca. Kar dobiš v trgovini po trideset, je tu po deset in še mošnjiček ti da povrhu, da shraniš prihranke.

Pa kam bi z njimi, ko je semenj! Tam zadaj za pokritim trgom meče možiček v zrak skledo, krožnike, kozarce in jih ujame v drugo skledo. Nič se ne razbije! »Jej, jej, pravi porcelan«, vzdihne mamica in odveže mošnjiček.

Poldne udari pri svetem Ignaciju. Čas, da si sejmarji privežejo dušo. Brici so hodili h Mihi Malti na pristne »krodigine«, majhne klobasice. Vipavci so se mastili pri

(Nadaljevanje na 9. strani)

Tržaškega

Pomemben zakonski odlok:

Državni prispevki za razvoj kmetijstva

Kot smo poročali v zadnji številki, je bil v uradnem listu pred kratkim objavljen odlok, ki proglašča devinsko-nabrežinsko, zgorniško in repentaborsko občino ter del tržaške občine za gospodarsko nerazvito področje. Veljavnost tega odloka je raztegnjena tudi na del števerjanske in goriške občine v sosedni, goriški pokrajini.

Omenjeni odlok je v zvezi z 8. členom petletnega načrta za razvoj kmetijstva ali s tako imenovanim »Zelenim načrtom«. Ta namreč predvideva za brdovita in gospodarsko nerazvita področja določen prispevek države za preureditev, razširitev ali gradnjo novih kmečkih poslopij. Prispevek znaša od 38 do 43 odstotkov stroškov, ki so potrebni za izvedbo izboljševalnih oziroma novih del.

V določenih primerih pa se prispevek lahko zviša tudi na 50 odstotkov, kar pomeni, da se s prispevkom lahko poravnava polovica stroškov. Enak prispevek — to je 50 odstotkov stroškov — pa lahko prejmejo

Kako je še mogoče?

V torek je senat dokončno odobril zakonski osnutek, ki določa, da pripadajo Tržaškemu ozemlju trije senatorji. V zakonu je nadalje določen postopek, po katerem bodo potekale volitve. Med drugim je predvideno, da bo vsak volivec smel glasovati za enega kandidata in bodo izvoljeni tisti trije kandidati, ki bodo prejeli največ glasov. Zakon bo morala odobriti še poslanska zbornica in šele tedaj bo postal veljaven.

Med razpravo je govoril tudi novofašistični senator Ferretti, ki je med drugim dejal, da Trstu še nikdar ni grozila takšna »nevarnost poslovenjenja« kot danes. »Jugoslavija — je pristavil — izkorišča sedanji položaj mesta, da izvaja politiko pritiska, tako da se v Trstu med drugim množijo njene kulturne ustanove«. Odobril je sicer politiko prijateljskih odnosov med obema državama, a hkrati poudaril, da je stalno popuščanje (pred jugoslovanskimi zahtevami op. ur.) nedopustno, ker bi to spravljalo v nevarnost italijanstvo Trsta.

Gre, kot vidimo, za stare in že obrabljene nacionalistične ter demagoške fraze, ki nimajo najmanjše osnove. Čudimo se le, kako je mogoče, da v tako reprezentativnem organu, kakršen je senat, ni nikogar, ki bi se uprl takšnemu demagoškemu frazarjenju.

Skrajni čas bi namreč bil, da bi se glede Slovencev v Trstu tudi v Rimu nalilo čisto vino ter se enkrat za vselej pribilo, da pri nas ne gre za nič drugega, kot da se vsaj delno obnovijo ruševine, ki so na našem narodnem telesu nastale zaradi nasilne raznarodovalne in rododomorne politike fašizma.

Na tukajšnjem ozemlju je nova, učinkovitejša gospodarska politika seveda potrebna, a prav tako nujna je nova in moderna politika do slovenske manjšine.

neposredni obdelovalci in mali posestniki tudi za preureditvena dela, ki jih izvršijo v lastnih stanovanjih, a v tem primeru mora družina neposrednega obdelovalca stalno bivati na svojem posestvu in ne sme imeti kakega drugega stanovanja.

Zakon nadalje predvideva prispevek do 75 odstotkov stroška za gradnjo, oziroma ureditev poljskih poti, za napeljavo elektrike, za gradnjo vodovodov, ki služijo kmetijstvu, ter še nekatere druge ugodnosti. Do vsega tega pa nimajo pravice posamezni kmetovalci, temveč se prispevek lahko nakaže le za izboljševalna ali nova dela, od katerih ima korist najmanj 100 oseb, ki bivajo po zakonu natančno določenem področju.

Po »Zelenem načrtu« je za razširitev, preureditev in gradnjo novih kmečkih poslopij ter za izvedbo ostalih del, ki smo jih pravkar omenili, določenih 90 milijard lir. To velja seveda za vso državo, sklad pa naj se izčrpa v petih letih, to je do konca leta 1965.

Kaj si od teh zakonskih predpisov lahko obetajo kmetovalci na Tržaškem? Na to vprašanje ni mogoče trenutno prav natančno odgovoriti. Potrebno bi bilo vsekakor najprej vedeti, kolikšna vsota bo od omenjenih 90 milijard nakazana našemu ozemlju. Potrebno je nadalje, da pristojni uradi in kmečke organizacije pravočasno in natančno seznanijo kmetovalce z vsebino posameznih zakonov. Če bo na razpolago zadosten kapital in če bodo posamezni kmetovalci poznali omenjene zakonske predpise, smo prepričani, da bodo izvršili marsikatero, tudi bistveno izboljševalno delo.

Nabrežina:

— • — PRIHODNI TEDEN IZVOLITEV NOVEGA ŽUPANA

Sredi prihodnjega tedna se bo sestal devinsko-nabrežinski občinski svet, da iz svoje srede izvoli novega župana. Zdi se, da bo na dnevnem redu tudi izvolitev kakega novega odbornika, ker se pričakujejo tudi določene spremembe v upravnem odboru.

Med tukajšnjo javnostjo je veliko zanimanje za bližnjo sejo občinskega sveta, ker je med drugim prešlo že precej časa, odkar je odstopil dosedanji župan Dušan Furlan in je občina brez pravega vodstva. Zdaj vse kaže, da bo to vprašanje končno v kratkem rešeno.

Prosek:

VPRAŠANJE NEVARNEGA KRIZISCA

Pred kratkim smo poročali, da je skupina prebivalcev s Proseka dostavila pristojnim oblastvom v Trstu prošnjo, v kateri je natančneje obrazloženo vprašanje nevarnega križišča v središču vasi. Ta zadeva je tudi bila na dnevnem redu torkove seje tržaškega pokrajinskega sveta. Pristojni odbornik je sporočil, da se je uprava za vprašanje zanimala ter da bo med raznimi načrti najbrž prevladal tisti, ki predvideva, da se zgradi severno od vasi nova

cesta. Odbornik je tudi zagotovil, da bodo pri tem upoštevali koristi proseških gostinskih in drugih podjetij, da bi ne imela preveč škode, če se bo promet zaradi nove ceste usmeril drugam.

KMETIJSKA FAKULTETA

Prejšnji teden so se zbrali na tržaški univerzi k neuradnim razgovorom zastopniki vseh treh obmejnih pokrajin: Trsta, Goriče in Vidma. Razpravljali so tudi o potrebi agrarne ali kmetijske fakultete v naših pokrajinah, kjer je bolj kmetijstvo doma.

Na tržaški univerzi je vpisanih 3200 slušateljev; od teh jih je kar 700 iz videmske pokrajine. Ze ta številka dokazuje, po mnenju videmskih zastopnikov, da mora imeti tudi Videm svoj delež pri najvišjem znanstvenem zavodu v naših krajih. Zato bi bilo po njihovem najbolj umestno, da se ustanovi kmetijska fakulteta s sedežem v Vidmu. Ostala pa bi vedno del tržaške univerze. Z novo fakulteto, ustrežno ekonomskemu obrazu videmske pokrajine, bi pridobil dosti tudi Videm sam.

SV. MIKLAVŽ NA OPČINAH

Tudi letos je pripravilo Marijanišče našim malčkom za sv. Miklavža, za dve, tri urice veselja in tudi drhtenja. V torek, 5. t. m., popoldne je priredilo »Miklavžev večer« s filmsko predstavo za otroke; sledila je igrca o dveh porednih fantkih, ki se šele zadnji hip skesata in si tako zaslužita darila sv. Miklavža. Ustvarila je pri malčkih razpoloženje za prihod tega radodarnega svetnika, ki je nato začel deliti darila. Seveda niso manjkali parklji, ki so nekaterim grdo kazali kremplje in jih tudi pomazali s peklenjskimi sajami po obrazu. Hujšega pa ni bilo.

Miklavž pa je obiskal v sredo tudi slovenski otroški vrtec ter obdaril vse otroke. Obiskal je tudi otroke v italijanskem vrtcu.

Beneška

VRNJENI ZVONOVI

V soboto zjutraj se je izvršila na gričku pred videmskim muzejem slovesna predaja 46 zvonov. Redki obiskovalci lepega grička sredi Vidma so se čudili, kaj pomenijo urejene vrste bronastih glasnikov. Pojasnilo so dobili, ko se je pripeljala skupina gospodov, ki so začeli sestavljati zapisnike, in potem tovarnjaki, ki so začeli nakladati zvonove.

Slo je za zvonove, ki so jih po vojni odpeljali s cerkvenih zvonikov po Istri in jih shranili v videmskem muzeju. Na osnovi mirovne pogodbe, ki med drugim določa, da se morajo vrniti vsi kulturni in umetniški predmeti, je Jugoslavija zahtevala tudi te zvonove.

V Vidmu sta jih torej v soboto prevzela nadzornik za varstvo spomenikov dr. Nace Šumi in zagrebški vseučiliški docent umetnostne zgodovine prof. Milan Prelog.

SMRT

Pred dvema tednoma je v Vidmu umrla gospa Roza Novak (Noacco). Rajnica je bila vzorna mati. Med njenimi sinovi je tudi g. Vojmir Tedoldi, urednik »Matajurja«, glasila Slovencev v videmski pokrajini. Njeno trpljenje se je začelo že leta 1922, ko je morala z možem Jakobom bežati z doma

PODGORA

Odkar je narastla Soča in odnesla pri zadnji povodnji srednji del podgorske brvi ali »pašerele«, se počutimo Podgorci kot odrezani od sveta. Res je, da imamo na razpolago ločniški in pevski most, a do obeh je daleč in po ovinkih. Čez mostiček smo bili v nekaj minutah v mestu.

Kako nerodno je za večino Podgorcev, ki so v Gorici zaposleni. Se bolj nerodno tudi za mnoge dijake, ki morajo prej zdoma in pridejo po dolgem ovinku vsi lačni kasneje domov. Na avtobus ATA se ne morejo kaj preveč zanesti; ali odpelje s Križišča prav pred nosom ali pa bodo morali čakati naši otroci v dežju in mrazu na drugo številko. ATA je menda sama sebi namen. Prav tako mislita občinski odbor in svet v Gorici, da je bila odnešena brv bolj za turistični okras Podgore kot pa za krvavo potrebo večine podgorskih občinarjev. Sliši se celo glas, da se bodo tako zvezili, da bodo začeli nabirati denar za nov most. Če ga bodo morali zgraditi na svoje stroške, ne bo hodil čezenj ne župan ne nobeden občinski mož. To naj si zapomnijo, tako se jezijo Podgorci, ki tudi plačujejo občinske davke.

OSLAVJE

Pri nas se še vedno ugiba sem in tja o vinski kupčiji; kakšna je, oziroma kakšna bi morala biti cena vinskemu pridelku. Še pred nekaj dnevi so naši vinogradniki prejeli od 130 do 160 lir za liter. Izredna cena, za dobri tokaj, je poskočila tudi na 200. Kletarsko podjetje Skolaris iz Sent Lovrenca nakupi skoro po 20 tisoč hektolitrov vina na leto po naših Brdih. Kupuje ga že zgodaj ob trgatvi ali brž potem. Cena je seveda takrat drugačna: od 80 do 100 lir za liter.

Če vse natanko preudarimo, moramo reči, da prave vinske cene še ni. Pripominja-

Slovenija

pred fašisti. Ko so ji leta 1927 aretirali moža, je ostala sama s štirimi otročiči. V zadnji vojni je njeno gorje priklopilo do viška, ko so našli njenega moža mrtvega v globokem breznu.

Zdaj je njena brida življenjska pot končana. Bog ji nakloni pokoj, domačim pa izrekamo naše globoko sožalje.

LESA

V Beneški Sloveniji teče precej potokov, nekateri so skoraj prave reke. Strme bregove imajo in so tudi precej globoki. Taka je tudi naša Reka, ki pridere skozi g'obelj izpod Kolovrata. Je pa še druga Reka, ki priteče od Livka navzdol v Aborno. V deževnem času nam napravijo precej škode, ker izpodjedajo svet in je prav nevarno po strmih lazah nad potoki. Na takih krajih se je zgodilo že več nesreč.

Ena taka se je pripetila pred štirinajstimi dnevi. Soseba Virginia Bonini je imela že 78 let, pa je še vedno kaj postorila oko li hiše in na polju. Na strmini se ji je pa spodrsnilo in je revo zakotalilo globoko dol v Reko. Voda je bila visoka. Nekoč se je že pri padcu pobila, potem se je pa nemara še v vodi zadušila. Ko so jo povlekli ven, je že bilo prepozno. Bog se ji usmili za dušo!

mo pa, da je pri nas višja kot v notranjosti države.

MERNIK

Že dolgo časa se nismo oglasili v svet. Zdi se, kakor da bi ne mogli iz našega kota ven. V resnici bo tudi kmalu tako daleč prišlo. Saj cesta od Potrušja do Mernika, to je celih osem kilometrov, ni več cesta, ampak je v deževnem vremenu samo blato in voda. Kmalu se bo bolj izplačalo delati velik ovinek mimo Spese, kakor pa se prerivati skozi naš blatni dol.

Z vinskim pridelkom je tudi pri nas tako kot po vseh sosednih Brdih. Pridelka je polovico manj kot lani. V nekatere hrame so ga spravili celo samo po eno četrtno lanskega pridelka. Zato se pa ne smemo pritoževati čez kvaliteto in tudi ne čez ceno. Kapljico je večina vinogradnikov odala najmanj po 190 in 200 lir za liter.

SKRLJEVO

Malokatera vas v Brdih, če ne vzamemo v pošte onih v Beneški Sloveniji, je gospodarsko tako na slabem kot Skrljevo. Pomislite samo to, da je od triindvajsetih vaških hiš že danes pet popolnoma praznih. Beda je prisilila ljudi, da so deli »ključ na okno pod lonček z majaronom«, kot se reče pri nas, in so odšli po svetu. Kako bi tudi ne, ko pa ni pri nas skoro nič samo stonjih posestnikov, ker so povečini koloni. Ves pridelek gre na pol, celo mleko. Kaj ostane ubogemu kolonu, če je letina slaba, si lahko sami preračunate.

Sedmorica samostojnih gospodarjev tudi s težavo rine skozi. Bojimo se, da bo nekoč stal pred razpadajočimi hišami napis: Nekdanja vas Skrljevo, če ne bo prišla od kod kaka pomoč.

NOVI NADZORNIK

Za novega vodjo Kmetijskega nadzorništva v Gorici je minister za kmetijstvo imenoval dr. Leopolda Vianella. Novi nadzornik je naslednik dr. Marsana, ki je zapustil službeno mesto, ker pojde v pokoj. V naši pretežno kmetijski pokrajini je mesto kmetijskega nadzornika izredno važno. Ker prihaja novi inšpektor iz goriške družine, upajo tudi naši kmetovalci, da bo znal pravično upoštevati tudi njih potrebe.

STEVERJAN

Pred nekaj meseci je policija ustavila v drevoredu XX. septembra mlekarja Ivana Škorjanca in njegovo ženo iz Steverjana Peljala sta 36 litrov mleka svojim stalnim odjemalcem v mesto. Pri kemični preiskavi se je izkazalo, da je mleko vsebovalo 55 odstotkov vode. Zato je mlekar prejšnji teden prišel pred sodišče. Zagovarjal ga je odvetnik Sfiligoj, in sicer uradno. Izgovor, da pobira mleko pri živinorejcih in da so ga morda že oni povodenili, ni preprečil obsodbe.

Ne bi niti omenjali te obsodbe, če nas ne bi nekateri mlekarji prosili, naj se dogodek pove, da ne bo padla senca kar na vse. Mi pa hočemo k zadevi pristaviti še željo, naj bi vsaj naši ljudje drug drugega ne sleparili, da nas ne bi potem vlekli tuji časopisi skozi zobe.

Iz Goriške

EDEN MANJ

Po zadnjem štetju se je pokazalo, da je število prebivalcev v marsikateri pokrajini precej padlo. Častno izjemo pa dela goriška pokrajina, v kateri je od zadnjega ljudskega štetja 1951 narastlo število prebivalstva za 3500 oseb. Kljub temu pa obstaja možnost, da bo volilno okrožje, ki je povezano z Vidmom in Bellunom, izgubilo enega poslanca pri prihodnjih volitvah. Vse tri pokrajine skupaj imajo namreč 23.439 prebivalcev manj kot leta 1951. Zguba gre seveda na račun Belluna, toda skupno število ne daje več pravice do 15 poslancev kot dosedaj, ampak samo do 14. Računariji že ugotavljajo, da bo zguba enega poslanca šla na račun misovcev.

SE O TISTEM MASLU

Ponarejeno goriško maslo povzroča še vedno glasne odmeve. Posebna komisija je predlagala, naj se trem podjetjem »Burro Alto Isonzo«, »Cremerie isontine« in »Gandolfi« odvzamejo vse ugodnosti proste cene. Omenjena podjetja so namreč dala v prodajo na stotine kilogramov masla, ki je bilo zgneteno iz vseh mogočih maščob samo iz mleka ne, kljub zapeljivemu izrabljanju imena »soški« ali »zgorinjsoški«. Navivneži so bili uverjeni, da prihaja maslo naravnost iz Bovca ali Trente.

Javnost meni, da pač ni dovolj odvzeti sladkor in druge dobrine tistim sleparjem, ampak da pridejo čimprej na zatožno klop.

SMRT

Prejšnji teden so v Solkanu pokopali Stefana Srebrniča, brata krškega škofa msgr. Srebrniča. Pokojnik, ki je bil po poklicu mizar, je učakal 75 let starosti. Pogreb je bil izredno ganljiv, ker je brat — škof na Krku — pokopaval brata mizarja. Rajnik je že eno leto hiral, ker ga je na pol telesa zadel mrtvoud. Do bolezni je pa bil silno utrjen možak. Nič mu ni bilo napraviti pešpot iz Solkana preko Trnovske planote in dol preko Batuj na postajo v Prvačino. Pri pogrebu so domači pevci zapeli žalostinke pred hišo in na pokopališču. Naj počiva poštenjak v miru!

AVTOBUSI NA POKOPALIŠČE

Mestno avtobusno podjetje ATA je na progi št. 5 Travnik - pokopališče na mirenški cesti, pomnožilo število voženj. Novi vozni red, ki bo v veljavi do 21. marca prihodnjega leta, je sledeči:

Ob praznikih:

s Travnika	s pokopališča nazaj
ob 9,55	ob 11,10
ob 14,20	ob 14,40
ob 16,20	ob 15,55
—	ob 16,55

Ob delavnikih:

ob 7,25	ob 7,40
ob 9,15	ob 10,10
ob 14,20	ob 14,40
ob 15,00	ob 16,00
ob 16,20	ob 17,00

Nekatere vožnje se podaljšajo do letališča.

GOSPODARSTVO

Katere so najvažnejše krompirjeve sorte?

Na vsem svetu gojijo danes precej stotin sort krompirja. Mnoge sorte so znane samo v eni državi, druge v skupini držav, a prav redke so se uveljavile v vseh državah. Mnogo sort, ki so bile nekoč zelo cenjene, so popolnoma izginile, vsako leto pa vzgojijo nove, od katerih se kakšna uveljavi, a večina kmalu gre v pozabo.

Od dobre krompirjeve sorte se zahteva kopica dobrih lastnosti, predvsem pa: zgodnost, rodovitnost ali obilen pridelek lepih gomoljev, dober okus, trpežnost proti peronospori in drugim boleznim, prilagoditev na vreme in na različne kakovosti zemlje itd. Vseh teh lastnosti nima nobena sorta, a čim več jih ima, tem bolj je razširjena.

Trenutno je na svetu najbolj razširjena holandska sorta Bintje, ki je v trgovini znana že od l. 1910. Po lastnostih je ocenjena takole: spada med zgodnje — a ne prve — gomolji so lepi in jajčaste oblike, meso je slamnate barve, okus je izboren, rodovitnost je redna in visoka, če je pravilno shranjena

lahko ostane dolgo v zalogi; ima pa slabo lastnost, da je zelo podvržena peronospori in jo je potrebno večkrat škropiti. V nekaterih državah sorta Bintje naravnost prevladuje. Tako zavzema v Švici 38% vse površine, posejane s krompirjem, ostalih 62% pa si razdeli 14 drugih sort. Prevladujoče mesto ima tudi na Holandskem, kjer gojijo 72 sort, a 40% površine se razdeli na Bintje in v nekoliko manjši meri na sorti Voran in Eersteling.

V Italiji še niso ugotovili vseh gojenih krompirjevih kultivarjev (= sort), a glavni so: Berlinski okrogli (tonda di Berlino), ki je znan tudi pod imenom Böhmov najzgodnejši rumeni, potem Majestic, Bintje, Kennebec, Sieglinde, Ackersegen, Sirtema, Saskia in Bea. Od manj razširjenih kultivarjev je važen še Eersteling. Od navedenih kultivarjev so nemškega izvora Berlinski okrogli, Sieglinde in Ackersegen, holandskega izvora Bintje, Sirtema, Saskia in Bea, škotskega porekla je Majestic in iz ZDA Kennebec.

V Jugoslaviji, predvsem v Sloveniji, preizkušajo najrazličnejše kultivarje krompirja in skušajo vzgojiti tudi nove. Zelo zaslužen je v tem oziru »Kmetijski institut Slovenije«, ki je po pisanju revije »Sementi elette« (Bologna) vzgojil dva nova visoko cenjena kultivarja, ki pa za sedaj še nimata pravega imena, tako da prvemu pravijo 1/14, drugemu pa 1/16. Oba sta zelo rodovitna, imata velike gomolje z belim mesom, od katerih je prvi primeren predvsem za prehrano, drugi pa za industrijo. Poleg tega so iz nekega ameriškega kultivarja selekcionirali neki nov kultivar, ki se pod imenom »cvetnik« zelo hitro širi po Sloveniji in izven nje. Drugače pa gojijo v Jugoslaviji kultivarje, kot smo jih našli za druge države, predvsem Italijo.

Pri živalih in ljudeh ista jetika

V Milanu je bil 15. sestanek Lombardske zveze proti jetiki. Poročevalec prof. Daddi je poudaril, da sta si bakterija človeške in živalske jetike zelo podobna, med razpravo pa je bilo ugotovljeno, da sta ista. Ugotovili so nadalje, da je največ jetičnih med tistimi, ki imajo kaj opraviti z jetično živino. Jetika se v tem primeru širi z izdihovanjem in vdihovanjem.

Iz tega sledi, da iztrebljenje živalske jetike ni samo zelo važen ukrep gospodarskega značaja — jetična živina daje malo dohodkov — marveč tudi izredno važen za splošno ljudsko zdravje. V Italiji lahko pričakujemo v kratkem poseben zakon, ki bo omogočil korenito iztrebljenje jetike in tudi slinavke ter parkljevke.

Svetovno tekmovanje v motornem oranju

Tudi letos so priredili svetovno tekmovanje v motornem oranju. To je bilo 30. sept. in 1. oktobra v Grignonu (Francija). Vsak tekmovalac je moral preorati dve parceli, eno pšeničnega strna, drugo travnika. Glavni kriteriji za ocenjevanje so bile hitrost, pravilnost in lepota oranja oziroma preorane zemljišča.

Zmagal je Kanadčan Dixon William s traktorjem znamke Fordson in s plugom znamke »Ransomes«. Dosegel je skupno 144 od 200 dosegljivih točk. Na drugem mestu je bil Novozelandsčan Magson, 3. in 4. mesto pa sta zasedla dva Norvežana. Najboljši Italijan je bil Mecozzi Ivo, ki je dosegel s traktorjem znamke FIAT in plugom znamke SIMA 123 točk in s tem 20. mesto. Na 25. mestu s 120 točkami najdemo Jugoslovana Karlovčana Ivana, ki je oral s traktorjem Massey Ferguson in s plugom iste znamke. Drugi Jugoslovan (Madgič Franjo) je zasedel 30. mesto s 113 točkami; oral je z domačim traktorjem Zadugar in plugom Massey-Ferguson.

Važno sporočilo kmetovalcem na Tržaškem

NATEČAJ ZA IZBOLJŠANJE HLEVOV

Kmetijsko nadzorništvo v Trstu je pred kratkim razpisalo 2. natečaj za izboljšanje hlevov in njih opreme.

Natečaj razpolaga z vsoto 1.500.000 lir, ki jo je nakazalo ministrstvo za kmetijstvo. Natečaja se lahko udeležijo živinorejci, ki nameravajo izvršiti izboljševalna dela v hlevih ali pa si nabaviti sodobno opremo.

Pri ocenjevanju bodo zlasti upoštevali:

- napeljavo elektrike,
- napeljavo vode,
- svetlost in zračenje hleva,
- jasli in napajalnice,
- tlakovanje, omet, barvanje,
- gnojnice in dobro vzdrževanje gnoja,
- slamorenice, prevozne vozilke, priprave za mešanje krmil, mline, drobilnice itd.,
- senik in dobro hranjenje sena,
- box za teleta in ograje na odprtem.

Izboljševalna dela in nabava razne opreme se morajo izvesti do 30. aprila 1962. Po tem roku bo posebna komisija ocenila izvršena dela.

Kdor se namerava udeležiti natečaja, mora predložiti prošnjo na kolkovanem papirju za 100 lir do 31. decembra 1961. Prošnja naj bo naslovljena na Kmetijsko nadzorništvo, živinorejski oddelek, ulica Ghega 6/I.

Za natančnejša pojasnila se kmetovalci lahko obrnejo na omenjen urad vsak delavnik od 8.30 do 12.30.

KORUZNA SLAMA

Na njivah so velike kopice koruzne slame. Dobro bi bilo, če bi te kopice kaj kmalu izginile, saj so le prevečkrat zatočišča poljskih miši in tudi prezimovališča koruznega molja (črva) ter drugih škodljivcev. Večkrat pa tudi otroci prav radi zažgejo kakšno tako kopico koruzne slame.

Koruzno slamo je trela seveda pravilno izkoristiti. Najprimerneje porabimo koruzno slamo, če jo pokrmimo. Za liste je to lahko mogoče brez kakega spreminjanja, drugače pa je s stebli. A tudi od teh porabijo danes precejšnji del za krmo. Tudi v naših krajih se že dobijo drobilci, to je posebni stroji, ki stebila zdrobijo in je en del poraben za krmo, ostali pa za steljo. Za krmo porabni del pred krmljenjem nekoliko poškopijo s slano vodo. Na splošno je koristno poškopiti s slano vodo vse dele koruzne slame, ki jo hočemo pokrmiti.

Letos ni ravno preveč krme — mnogi je imajo premalo — in zato je gospodarsko pametno, da pokrmimo tudi koruzno slamo. To pa bi morali napraviti čimprej, na vsak način mnogo pred 1. aprilom, ko postane veljaven zakon, ki zapoveduje, da je treba koruzno slamo uničiti.

KURJAKI

Pri bolj poudarjeni kokošereji oziroma gojenju piščancev za meso v baterijah, je na razpolago mnogo več kokošjih iztrebkov oziroma kokošjega gnoja — kurjaka kot v prejšnjih časih.

Kurjaki so mnogo krepkejši gnoj kot goveji, kar je razvidno iz naslednjih števil, ki predstavljajo odstotke, in sicer prva številka se nanaša na kurjak, druga na goveji gnoj: Dušik 2.27 — 0.45, fosforova kislina 1.48 — 0.25, kalij 1 — 0.55, apno 2.4 — 0.7.

Kot gnojilo učinkujejo kurjaki zelo hitro, zaradi česar jih uporabljamo za okrepitev rastlin, ki potrebujejo hitre pomoči. Ne kaže pa nikdar gnojiti s takim kurjakom, kot ga dobimo iz kurnika, marveč vedno z raztopljenim v vodi. Še močnejši pa je gnoj golobov, ki vsebuje dušika in fosforove kisline skoraj trikrat toliko kot kurjaki.

ZA VINOGRADNIKE

Kmetijsko nadzorništvo v Trstu sporoča, da je pričelo sprejemati naročila za nabavo trt sadik in sadnega drevja. Posamezni vinogradnik mora naročiti najmanj 50 trt sadik cepljenk, 100 trt sadik divjak in 25 sadnih drevesc.

Ob naročilu mora dati na račun 10 lir za vsako trto sadiko divjako, 25 lir za trto sadiko cepljenko in 100 lir za vsako sadno drevesce. Naročila se sprejemajo do vključno 20. februarja 1962.

Nadzorništvo bo nudilo posameznim vinogradnikom 50% prispevka pri nakupni ceni.

SEMENSKI KROMPIR

Nadzorništvo hkrati sporoča, da je začelo sprejemati naročila za nakup semenskega krompirja odbranih vrst, ki so primerne za naše kraje.

Ob naročilu najmanj 50 kg mora kmetovalec plačati 30 lir za kg.

Cena krompirja, ki jo plača kmetovalec, pa znaša 40 lir za kilogram.

ZA CVETLIČARJE IN VRTNARJE

Cvetličarje in vrtnarje obveščamo, da je nadzorništvo pričelo razdeljevati v propagandne namene majhne količine insekticidnih in protiglivičnih sredstev.

Razdeljevanje bo trajalo, dokler ne bo izčrpana v ta namen razpoložljiva vsota, a nakazila za protiglivična sredstva izdaja Kmetijsko nadzorništvo.

R. B. Ne cveteja več zame...

14

»Da, poprej sva se menila o velikih po sestnikih v naši okolici. Povem vam pa, da s kmeti ni dosti težav. V tistih dvorcih gospoda Friderika je pa sama sitnost.«

Živko se je komaj obvladal, da je ostal miren.

»So res tam taki sitneži?« se je nasmehnil.

»Friderik Vrhovski je čuden značaj. Že moj prednik ga je poznal. Še bolj pa njegovo prvo ženo, ki je bila čudovito lepa in polna življenja prav kot njen mož. Ko sem pa jaz semkaj prišel, so me večkrat klicali zaradi hčerke iz prvega zakona.«

Nevina, Nevina, si je mislil Živko, kako blizu tebe sem sedaj!

»Ali je ta otrok kaj podoben po značaju svojim staršem?« je vprašal Živko s takim malomarnim glasom, da se je še sam začudil.

»Popolnoma zgrešeno,« je vzkliknil doktor. »Revše je postalo, že kot otroku ji je vedno kaj manjkalo. Začela se je tresti že, če se je strogi oče odkod prikazal. Jezi ga, da ima hčerko in ne sina.«

»Hčerko« — je tiho ponovil Živko.

»Da, hčerko. Miška je prav srčkana, a zdaj me spet skrbi zanjo.«

»Kaj je morda bolna?« Zdaj pa Živko že ni mogel več skriti, da mu trepeče glas. Temna slutnja se mu je porodila, da bo moral slišati stvari, ki ga bodo potrle.

Ni se varal.

»Seveda, ni bolna v pravem pomenu, toda kar je pri drugih ženskah naravno in preprosto, dela njej težave. Ona je zdaj mladoporočena gospa Rešnikova na posestvu Razpotje in pričakuje prvega otroka.«

Mladi doktor je zdaj občutil potrebo, na široko odpreti okno, da bi mu mrzli zrak pohladil pekoče čelo in še bolj srce.

Prisilil se je z zadnjimi močmi, da je mirno obsedel in poslušal, kaj govori stari zdravnik. Poslušal je, a besede so mu donele na uho kot iz daljave. Peklo ga je, ker je zgubil Nevo za vedno, občutil pa je zdaj še bolj kot kdaj prej, da je njegovo srce za vedno zvezano z njenim. Zazdelo se mu je, kot da je v oblasti tajnih sil, ki so ga spravile skupaj z dragim dekletom. Nato so ga od nje skoro s silo odtrgale, zdaj ga pa nevdržno pehajo zopet k njej.

Te misli so mu rojile po glavi, ko je prvo noč spal v novem kraju. Vstajal je, odpiral okno in strmel v temno noč. Mislil je, da mu bo kje od daleč posvetil žarek luči, morda iz sobe, kjer se pravtako kot on muči drugo človeško bitje.

Slišal je neme klice strtega srca. Čutil je, da tisto srce še vedno utriplje zanj. Prebadał je temo z očmi, a predaleč je stalo Razpotje, da bi mogel zagledati lučko.

In vendar v eni tistih sobic ni ugasnila luč. Nevina, zdaj gospa Rešnikova, je sedela ob oknu in pričakala jutranjo zarjo. Skozi motne šipe je ugledala jato vran, ki so krožile nad drevesi. Svobodne so, si je mislila, in letajo, kamor hočejo. Ona pa je kot ptiček s prerezanimi perutmi v mali kletki.

Nikoli ji ni bilo všeč na tem posestvu za mrkimi topoli ob temačnem barju. V srcu jo je zaskelilo, ker nima pravega doma. Od kar je mlada žena podarila očetu zaželenega potomca, se je on na vse načine trudil, da jo omoži.

Katera druga bi se na njenem mestu upirala.

Ona si ni upala. Na dnu srca je še vedno tlelo upanje, da bo prišel od nekod oni drugi, katerega je pustila brez slovesa. Zmutila se je. Zanj niso več cvetele rože lju-

bezni. Kakor vsa ta narava okoli nje, je tudi njeno srce postalo mrzlo in skoro brez utripa. Živela je ob možu, ki ji ni nič pomenil. Vzel jo je samo zaradi posestva. Njemu in očetu je bilo tako prav. Berto je izviral iz stare rodbine z mnogimi sinovi. Z denarjem bi se nikoli ne dokopal do posestva. Zdaj je pa plačal ceno samo z njeno roko. Berto Rešnik je bil hladen računar. Vedel je, da je prišel prej do velikega posestva kot vsi njegovi bratje. Kaj zato, če si je naprtil tudi Nevo. Zenske so pomenile zanj le igračo. Točno je računal, da je novorojenec njegovega tasta šibko dete. Nekega dne bo umrlo in bo še očetova dediščina pripadla Nevi, to se pravi njemu.

Zato je s poroko zadel kar v črno. Žena, tudi če zanj nič ne občuti, saj tudi on zanjo ne. Kaj ga briga, če gori v ženini sobi noč za nočjo luč. Zanj je dovolj, da si je z ženo prisvojil posestvo in da mu bo morda rodila sina.

To noč pa je bila Nevina izredno vznemirjena. Obšel jo je čuden občutek, kakor takrat, ko je srečala bitje svoje ljubezni. Ali spi in se ji sanja? Tisti občutek, kakor da hodi z Živkom in drži njegovo roko v svoji desni. Zdi se ji, da jo od nekod daleč gleda on; nevidne vezi se pletejo od njega do nje. Prav tiste trenutke je Živko gledal skozi okno.

Šele ko je sonce malo posvetilo skozi oblake, jo je obšel sen. Ni dolgo spala. Zbudila jo je sobarica, češ da gospodar povprašuje, čemu ne pride k zajtrku. Brž je pregnala utrujenost in se je naglo oblekla. Vedela je, da bo mož godrnjal, če ni točna. Tudi danes je bilo tako.

»Mislim, da ne zahtevam preveč, če želim, da se držiš točnosti. Zapomni si, Neva, da ne boš znala vzgojiti otrok, če sama ne poznaš reda.«

Spomnila se je, da bi se lahko opravičila, češ da je slabo spala, a se ji ni zdelo vredno odgovarjati. Niti ni poslušala očitkov, da je on ves dan zaposlen, ona pa da samo sanjavo nekam gleda. (Dalje)

Vsa odprava je v resnici zadobila značaj nekakega izleta v melanholično polarno pokrajino, kar pa udeležencem ni motilo razpoloženja. Bili so kot prerajeni, po monotonem bivanju in dolgih hibernacijskih razdobjih na »Liberty«. Nekateri so vriskali, čeprav so klimatične čelade dušile zvok, ali pa so se smejali kot razposajeni otroci brez vidnega vzroka. To je bila reakcija na dotik z gmo-to in življenjem izven »Liberty«. Profesor Magnussen si jo je bil prej predstavljal še vse močnejšo.

Samo pater Robert je bil nekam tih. Zdel se je potr. »Kaj vam je, pater?« ga je vprašal Krushnik.

»Kaj se je zgodilo s temi ljudmi, ki so živeli tu? O tem razmišljam. In kakšna je bila njihova smrt.«

»Verjetno so se vrnili na Zemljo,« je rekel Krushnik. »A le zakaj? Kaj jih je pripravilo k temu? In zakaj oni z Zemlje niso nadaljevali kolonizacije na Marsu? Morda so odkrili boljše pogoje na kakšnem drugem planetu? Toda to skoraj ni mogoče. Vsaj znanost naše dobe je tako mislila. Vzroki morajo biti drugače.«

»V tem vidim prst božji,« je rekel pater. »Zdelo se je, da hoče človeštvo našega časa zavzeti nebo in izriniti Boga iz vsega vesolja. Zdaj pa skoraj ni več sledu o ljudeh na tem majhnem planetu, ki leži pred pragom Zemlje.«

Večkrat so ga videli, kako je dvignil roko in blagoslovil kate-ro od raztresenih gomil.

»Morda so pokopani pod njo tudi ljudje. In morda doslej še nihče ni blagoslovil njihovega groba,« je rekel.

V čudnem razpoloženju so se vkrcali na manjšo raketo in se vrnili na »Liberty«. Po eni strani so se čutili olajšani po tem »iz-

Povzatek iz vesolja

E. Z.

38.

letu« na Mars, ki je bil brat domače Zemlje, po drugi strani pa je tisto, kar so tam ugotovili, še povečalo v njih nemir in napatost spricho bližnjega izkrcanja na Zemlji. Zdaj jim je bilo že čisto jasno, da se je morala dogoditi v razvoju človeštva velikan-ska sprememba. Da so na Zemlji še živeli ljudje in da civilizacija ni popolnoma izumrla, to so dokazovale radijske oddaje. Toda ta civilizacija je morala biti zelo šibka, če njena tehnika ni zmogla več ohraniti niti tistih stikov z drugimi planeti Osončja, ki jih je bila vzpostavila že tehnika sredi tretjega tisočletja. Kaj se je vendar zgodilo s človeštvom. Ta misel jim ni dala miru. Morda je kaka atomska vojna tako oslabil človeški rod, da je zastal v civilizacijskem razvoju ali pa bil vržen celo za tisočletja nazaj, morda v čisto primitivno stanje, iz katerega si le počasi spet utira pot do višjih oblik civilizacije. Nekaterim znanstvenikom na krovu se je zdela ta hipoteza najverjetnejša. Dokaz za njeno resničnost so videli tudi v nerazumljivosti in dozdevni enotnosti jezika, ki ga je mogoče razbrati iz radijskih oddaj. Po atomski vojni je ostalo verjetno tako malo ljudi, da so morda kot individualne enote sploh izginili, prav tako tudi nacionalne kulture, in ostanki človeštva so se strnili v eno samo enoto, da bi se olajšali boj za obstanek v od žarčenja okuženem svetu.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

ITALIJANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Internazionale vodi čvrsto lestvico

Italijanske nogometne enajstorice so v nedeljo odigrale 15. tekmo. Izidi dokazujejo, da milanska ekipa Inter gotovo plove proti častnemu naslovu državnega prvaka. V nedeljo je z izidom 6:4 porazila Bologno, ki je bila na drugem mestu lestvice. Izid je toliko pomembnejši, ker Inter ni nastopil z najboljšimi igralci. Herreroovo moštvo je v zadnjih šestih tekmah doseglo štiri zmage (Juventus 4:2, Palermo 1:0, L.R. Vicenza 2:1 in Bologna 6:4) in dva neodločena izida (Sampdoria 0:0 in Venezia 1:1). Inter ima zdaj štiri točke naskoka, zabila je največ golov (34), prejela pa le 16 (kar 4 gole v nedeljski tekmi). Skupno je 14-krat zmagala, 4-krat igrala nerešeno in enkrat izgubila. Najboljši napadalec so Hitchens (10 golov), Bettini in Corso.

Na drugem mestu lestvice najdemo Fiorentino (20 točk), ki je v zadnjih tekmah dosegla precej dobre uspehe. Premagala je klub Milan (5:2), Padova (2:1) in zdaj še Torino (2:0), torej vse prvostvorne ekipe; igrala je neodločeno z Mantovo (0:0), Romo (1:1) in Juventusom (0:0). Najboljši strellec letošnjega tekmovanja je prav napadalec Fiorentine Hamrin (11 golov). Skupno je Fiorentina zabila 27 golov.

Devetnajst točk imajo kar tri ekipe: Milan, Torino in Bologna. Milan je v zadnjih šestih tekmah izgubil samo srečanje s Fiorentino. Premagal je Romo (3:1), Juventus (5:1) in Mantovo (2:1), zaigral nerešeno s Padova (1:1) in Atalanto (2:2). Torino, ki je letos po zaslugi Skota Lawa (8 golov) in Angleža Bakerja (6 golov) presenetljivo dober, je v zadnjih tekmah zabeležil 2 zmagi (Padova 1:0 in Spal 1:0), 2 neodločena izida (Catania 1:1 in Roma 2:2) in 2 poraza Atalanta 2:0 in Fiorentina 2:0). Zelo vigrano moštvo je tudi Bologna, ki je izgubilo le nedeljsko srečanje z Interjem (4:6), premagalo je pa Mantovo 5:2 in Romo 3:1 ter igralo neodločeno tri tekme (Catania 1:1, Juventus 2:2 in Venezia 1:1).

V zlati sredini najdemo Romo (18 točk) in Atalanto (17 točk). Ta je v zadnjem času zelo nestalna, saj je zabeležila 2 neodločena izida in 3 poraze. Sestnajst točk ima Sampdoria, katere napad je zelo neučinkovit, čeprav ga sestavljajo znana imena. Točko manj od genovske ekipe imajo kar tri moštva: Mantova, Catania in državni prvak Juventus, ki se je v zadnjih tekmah nekoliko opomogel. Od teh ekip so dosegli precej golov: Sivorì (Juventus) in Sormani (Mantova) 8, Olivieri (Atalanta) in Mazzerò (Mantova) 6.

Palermo je zabil najmanj golov (samo 9 v petnajstih tekmah), a prejel jih je tudi najmanj (samo 13).

„Sejm bil je živ...“

(Nadaljevanje s 3. strani)

Zvezdi in pri Kodermacu s pičulati. Gorjanom so teknile »tripce« s parmezanom pri Droču ali Jelenu. Vsak okraj je imel svoj kraj, kjer Bog roko ven moli. Danes je tudi ta lepa navada že bolj ugasnila.

Popoldne pritisne mladi svet. Nekaj časa si ogleduje po Oberdankovi ulici kravate, torbice, uhane, jopice. On kupi njej zlato ribico v najlonu, ona se oddolži s samoveznico. Oba se pa hihitata pred stojnico s knjigami, kjer je vse po dvesto lir: o ljubezni, o petih mrtvih, o koncu sveta in kako zadeneš na totocalcio. Hej, sejmarske kulture za par grošev! Potem pa tja, kjer se butajo z avtomobilčki ali se vrtijo s sputnikom, dirkaš po ruskih gorah. Vse je veselo in rdečih lic, zlasti ko ugledajo okoli enajstih tudi kakega bradača, ki se vozi v vozičku. Kaj bi se ne, Andrej je le enkrat na leto! Če ni kupčije, so pa pokušnja vina, zabava in srečavanja mladega sveta!

Dobro se držijo, čeprav med zadnjimi: Spal, L. R. Vicenza in Venezia, ki zadnje čase dosega lepe in pomembne uspehe. Posebno plodovit je napadalec Raffin, ki je do sedaj zabil 10 golov.

Med zadnjimi najdemo Lecco in Padova, z devetimi oziroma osmimi točkami. Na koncu lestvice je Udinese, ki je samo enkrat zmagala in dvakrat zaigrala neodločeno ter 11-krat izgubila.

GENOA V DRUGI LIGI

V drugi ligi je na prvem mestu lestvice Genoa, in sicer kar s 4 točkami naskoka. V 12 tekmah je 9-krat zmagala in samo enkrat izgubila, zabila je 17 golov in prejela 5.

Na drugem mestu je Lazio (16 točk), na tretjem pa Modena (15 točk). Zatem pride Messina (14 točk) in nato v razmahu ene točke kar sedem ekip.

Napoli je zelo nestalen in je zato med zadnjimi. Prav na zadnjem mestu je Bari, ki se vneto bori, da ne bi izpadel iz lige.

TRIESTINA V »C« LIGI

Triestina je brez dvoma ena izmed najboljših ekip »C« lige. V enajstih tekmah je 7-krat zmagala, dvakrat igrala neodločeno in 2 tekmi izgubila; zabila je 17 golov in prejela 8.

Trenutno se nahaja na prvem mestu skupno z Biellese in Vittorio Venetom. Na četrtem mestu je tudi več ekip, med katerimi sta zelo močni Fandulla in Varese.

V zadnjih 6 tekmah je Triestina trikrat zmagala (Pordenone 1:0, Sanremese 4:0 in Pro Vercelli 2:0), 2-krat igrala neodločeno (Bolzano 0:0 in Treviso 0:0), ter izgubila srečanje z ekipo Vittorio Veneto (1:3).

Nekaj statistik, ki zanimajo ženske

V Italiji je vsako leto približno 380.000 porok, kar je povprečno 7,5 porok na 1000 ljudi. Zanimivo je, da je na svetu povprečno največ porok v Jugoslaviji (8,6), sledijo Japonska in Nizozemska 8,5, Svica in Avstrija 8,1, Anglija 7,7 in Belgija 7,6.

Lani se je v Italiji sodnijsko ločilo približno 9000 zakonskih parov, 36.000 pa se je ločilo; ne da bi vmes poseglo sodišče. Vsako leto pa se v Italiji rodi približno 40.000 nezakonskih otrok.

Italijanska ženska se je v zadnjem petnajsetletju zelo spremenila. Navadno se omoži, ko ima 25 let (njena babica se je omožila, ko je imela 17 let), in sicer po treh letih zaroke. Navadno si izbere od tri do pet let starejšega moža.

Dandanes skoraj vse ženske znajo plesati, in sicer kar 98%; 31% žensk pa tudi kadi. Tri petine žensk so izjavile, da niso nikdar srečale velike ljubezni. 48% žensk pa trdi, da so najlepši dnevi v življenju tisti, ki jih preživijo takoj po poroki. 45% žensk je izjavilo, da je poroka grša, kot so si jo zamišljale in kar 40% žensk ne bi več poročilo svojega soproga in bi rajši ostale same. Od sedem žensk, ki so omožene, delata samo dve. Zanimivo je, da samo 13% odstotkov žen je izjavilo, da je njihov mož brez napak. 60% žena je reklo, da sta najlepša stvar v zakonu skrb za otroke in nega hiše. Če žene ugotovijo, da je njihov mož nezvest, 40 odst. bo na miren način to očitalo in izpovedalo, 20% bo vse zamolčalo, 20% se bo sprijelo z nasprotnico ter 20% bo izzvalo velik hrup in zapodilo moža iz hiše. 30% žen iz nesrečnih zakonov trdi, da se je poroka končala slabo zaradi medsebojnega nerazumevanja, 40%, da je za to kriv mož.

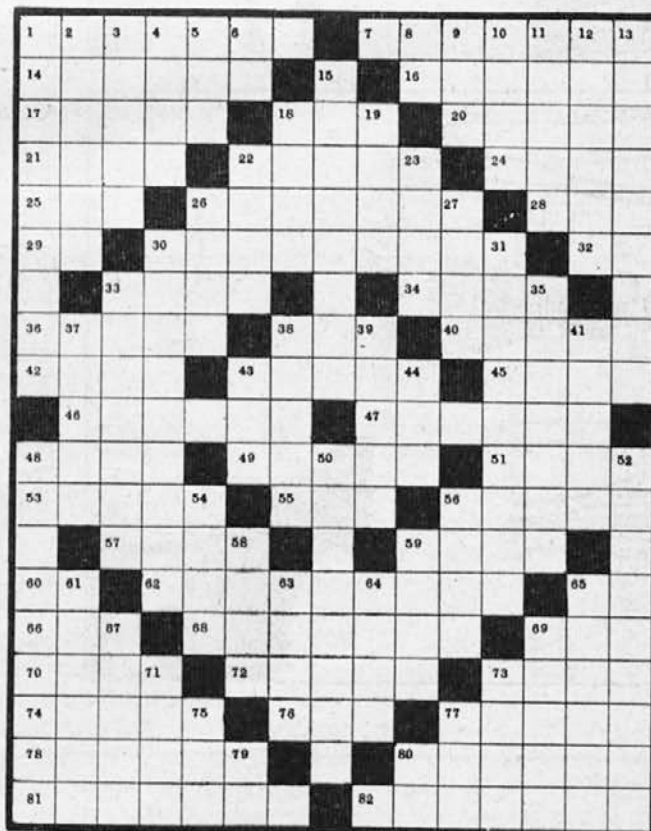
Kdaj ste spoznali svojega moža? so zastavili italijanskim ženam vprašanje razni strokovnjaki. Iz pregleda je razvidno, da je 22% žena spoznalo moža, ker je bil njihov sosed, v 19% primerih so ji ga predstavili prijatelji, v 15% so se spoznale na raznih zabavah ter v 14% primerov pa so bile njihove družine v prijateljskih odnosih. Sledijo druge priložnosti, kot spoznavanje na potovanju ali na dopustu (4%), bila sta si sošolca ali sodelavca (3%).

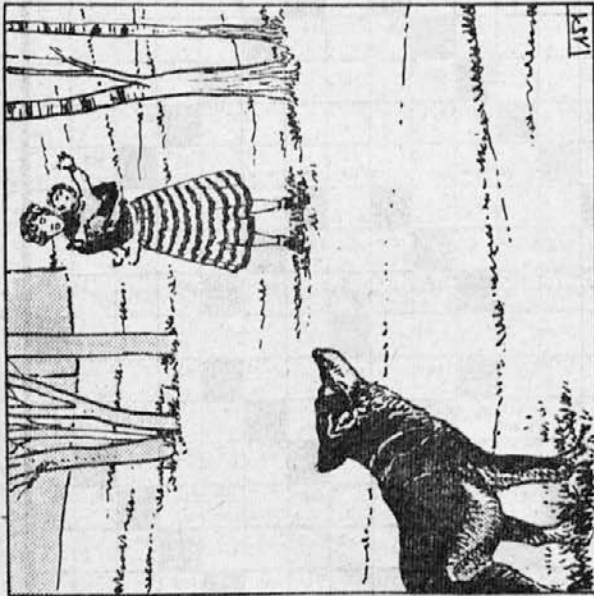
K R I Ž A N K A

Vedoravno: 1. ciklamen; 7. široka mizarska sekira; 14. Turek; 16. fotografski aparat; 17. tekmeč; 18. poganjek; 20. drag kamen; 21. državna blagajna; 22. beležnica; 24. odprtina, o-grebotina; 25. zaničljiv izraz za duhovnika; 26. kdor izbira med kandidati; 28. vrsta, disciplina; 29. soglasnik s prizvokom; 30. človek, ki je nagnjen k boleznemu samopoveličevanju; 32. kemična oznaka za cianide; 33. čarovniki; 34. polet, zanos; 36. grška boginja modrosti; 38. ime rimskega kralja Marcija; 40. otok v Jonskem morju; 42. jugoslovanski predsednik; 43. tuje moško ime; 45. čar; 46. odbor; 47. stara žitna mera; 48. niti stoje, niti leže (prislov); 49. žareč drobec pri gore-nju; 51. mesto ob izlivu Dona; 53. o-motana, prepasana; 55. števniki; 56. čiščena od plevla; 57. vrsta pečiva; 59. vrh na Hrvaškem; 60. inicialki slov. literarnega zgodovinarja; 62. prenovljen; 65. latinski predlog; 66. uvala, dolina; 68. ruski pisatelj; 69. naziv; 70. riževo žganje; 72. zemeljski pol; 73. streha; 74. slaba trava; 76. vrsta gibanja; 77. sladkovodna riba; 78. u-metna masa, vrsta trde gume; 80. zelo trda kamenina; 81. z dihanjem napolnim; 82. nehati bedeti.

Navpično: 1. vzporedno poročilo; 2. brišem; 3. spletkar; 4. arabsko moško ime; 5. oranje; 6. veznik; 8. okrajšan podredni veznik; 9. vrsta razcvetja; 10. rimski bog ljubezni; 11. star denar; 12. prevalec azijske države; 13. reakcionar, zaostalež; 15. rimski zarotnik, proti kateremu se je boril Ciceron; 18. polotok na severu Evrope; 19. nakaz smeri; 22. del telesa (dvoj.); 23. sredstvo za razmnoževanje; 26. slavni slovenski matematik; 27. mesto v Kolumbiji; 30. tlakomer; 31. plačan v blagu, ne v denarju; 33. kdor se strogo ravna po metodah; 35. način serviranja mesnih izdelkov; 37. buča; 38. potrdilo; 39. kemična prvina (množ.); 41. petelin; 43. hoditi;

44. eden in drugi; 48. vzajemen, skupen; 50. nepravilen; 52. varovati; 54. staronemška površinska mera; 56. pšenične barve; 58. žitna bolezen; 59. način noše; 61. potrošnja; 63. zidna prevleka; 64. židovsko moško ime; 65. pripadnik izumrlega semitskega plemena; 67. okrasna vodna ptica; 69. tuje žensko ime; 71. gozdna roparica (dvoj.); 73. sladkovodna riba; 75. mastna jed; 79. kazalni zaimek; 80. znak za kemično prvino.

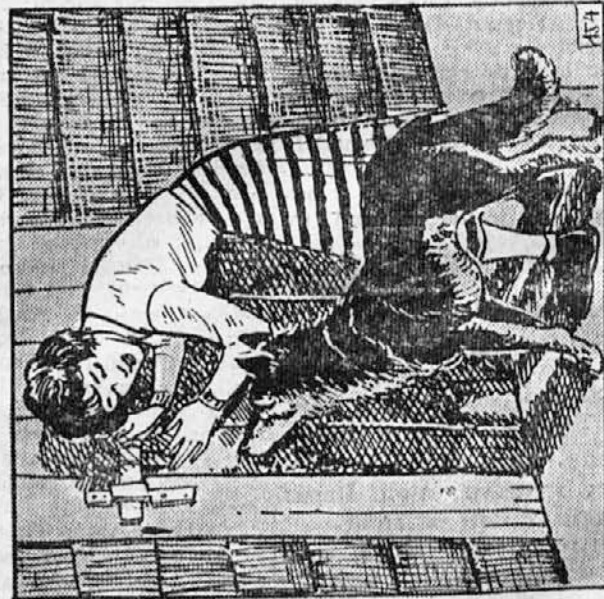
151. Otroek je kričal in cepetal v veselju ter stegoval svoje ročice proti Kazanu. On pa se je še obotavljal. Misel na Sivo ga je vlekla nazaj, strah pred ljudmi in hišami mu je branil dalje. Pa je pristopila Jeanne in ga pobožala. Takrat je bilo vse pozabljeno, mirno ji je sledil do praga in naprej v hišo.

152. Deklica se je začela igrati z njim in mu je z drobnimi prstki brodirala po gostem kožuhu. Kazan je zaprl oči. Kako lepo je to! Majhno, zanj tako skrivnostno bitje je ljubil skoraj še bolj kot Jeanne. Pa tudi otroek mu je že drugič dolgoval rešitev. Tudi Jeanne se je velikokrat s hvaležnostjo spominjala tistega dne.

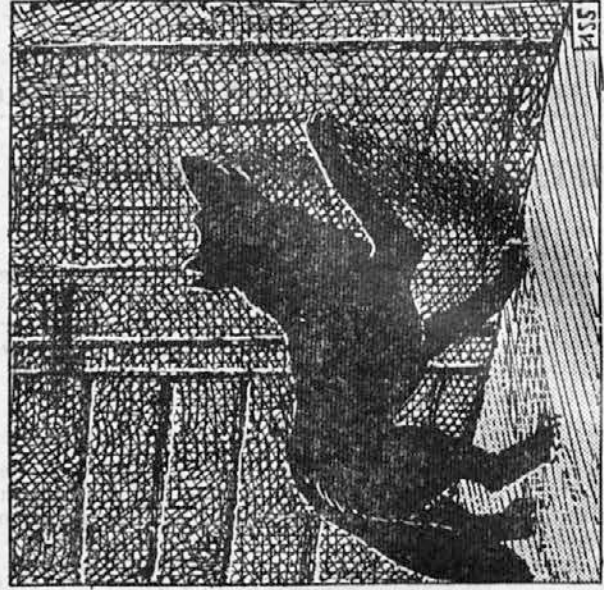
153. Sosed jih je prišel obiskat s svojo pasjo vprego. V trenutku nepazljivosti se je punčka preveč približala velikemu, divjemu psu. Hudoobna žival jo je podrla na tla in ko jo je hotela popasti, se je Kazan kot siva senca pognal na psa in mu pregriznil vrat. Jeanne je komaj utegnila v strahu zakričati, ko je bil otroek že rešen.

154. Zato je Jeanne ljubila Kazana in ga vabila k sebi, čeprav je njen mož nasprotoval, ker divji živali ni povsem zaupal. Danes pa ga ni bilo doma. Zato je Jeanne sklenila, da bo Kazana pridržala čez noč v hiši. »Ne, danes boš spal pri meni in naju varoval!« se mu je smehljala, ko je zapirala vrata. Kazanu pa to ni ugajalo.

155. Legel je v kot in opazoval svojo gospodarico, ki še dolgo ni legla. Pospravljala je v sobi in zavijala vse mogoče stvari v velike svežnje. Kazan jo je nemirno gledal. Ni si znal razložiti njenega ravnanja. Ona pa mu je pripovedovala: »Proč pojdemo, Kazan, v veliko mesto, kjer je veliko hiš in ti pojdeš z nami!«

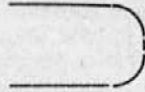

156. To noč Kazan ni mogel spati. Nemirno je praskal po vratih, Jeanne pa je spala in mu ni odprla. Sredi noči je iz daljave zaslišal Sivin glas. Klicala ga je. Nekaj tuje, novega je bilo v njenem glasu. Ni ga razumel. Komaj je pričakal jutro in ko je Jeanne odprla vhodna vrata, se je kot blisk naglo pognal v jutranji mrak.

Za
naše
najmlajše

26

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:
M. MUSTER